

Lazar manály felvétele

Pillanatkép az optika I-es műhelyből

Megyei utazások

Mérlegen a mérleggyár

A kereskedők bizonyára nem foglalnak írásba annak a barátomnak a nevét, aki így jellemezte az élelmes eladót: megkérdi, lehet-e az áru két dekával több, én bólintok, ő megnyugszik, mert tudja, hogy az ár már úgyis három dekával kevesebb.

- Osztrák licenc alapján optikai árkijelzős bolti mérleget.
- Ez az, amelyik...
- ...megmutatja, hány deka az áru és mennyit fizet a vásárló érte.
- Tehát a vevő jobban jár, ha ezzel mérnek. Mégis, alig látani ezeket az „okos” mérlegeket.
- Igaz, hisz 1972-ben és 1976-ban kétszer annyit szállítottunk külföldre, mint Magyarországra, az idén már egyenlő arányban. Ez persze nemcsak rajtunk múlik. Mi szállítanánk többet is — épp ezért állunk át az új típusra.

Igaz, nem igaz, mindenesetre kevesen tennék tűzbe a kezünket, hogy mindig minden áru olyan súlyú, mint amit fizetünk. Nem dekázunk, pontosabban elszoktunk már attól, hogy a gyantás vétkét magunkra véve, árgus szemekkel kövessük a közmérleg ingatag mutatóját. S mindezt csak akkor jut eszünkbe, amikor megszokott boltunkban egy kényes-fényes szerkezet áll a régi mérleg helyén, s mutatja nemcsak a vásárolt csomag hajszálponos súlyát, de az egységárát és a fizetendő összeget is. Váltás. Régi helyett új, pontosabb szerkezet: mindkettőt a hódmezővásárhelyi mérleggyár, a METRIPOND készíti...

- Melyik a drágább?
- Az új mérleg. Körülbelül hét-nyolcszorosra a gyorsmérlegnek...
- És aki mégis a régi típust venné, olcsóbban?
- Veheti. Csehszlovák és lengyel gyorsmérlegeket importálunk.

Malomból gyár. Hat évvel a felszabadulás után az államostított üzemből létrejött Mérleggyár Nemzeti Vállalat az ötvenes évek ipartelepítési koncepciójának megfelelően vidékre költözött. Hódmezővásárhelyen a Bayer-féle malom nagyobb befektetés nélkül, rövid idő alatt alkalmas helynek látszott, hogy a megye első gépipari üzemének otthon adjon. Bár 1951 óta, a huszonhét év alatt sokféle átalakítás, üzembővítés változtatta az egykori épület külsejét, örök emlékeztetőül áll az udvar közepén a malom több emelet magas tornya — használhatatlan műemlékként hirdette: ez a múlt.

Elektronika, optika. Ez a két kulcsszója a METRIPOND jövőjének. A hetvenes évek elején a kereslet-kínálat szavára hallgatva a korábbi mechanikus rendszerű mérlegek gyártásáról áttértek az optikai, majd a struktúraváltás második lépéséig az elektronikus mérlegek gyártására. Optikai: a mért súlyt prizma-tükrök segítségével kivettített számok mutatják. Elektronikus: a mérendő anyag nyomását elektromos jelle alakítja egy érzékelő elem, az erőmérő cella, amely a jelet továbbítja a megfelelő elektronikus rendszeren, s a súly számjegyek formájában leolvasható a jelzőkészüléken, vagy ezzel együtt papírra nyomtatva jeleníthető meg. S itt álljunk meg egy pillanatra, mert át kell értékelni korábbi fogalmainkat. Szó sincs ugyanis a korábbi ismereteink szerinti mérlegekről,

amelyeknek serpenyőjébe, platójára ráteszük a fél kiló akármit és... Szó sincs róla, hisz nincs se serpenyő, se plató, és semmiféle olyan szerkezet nincs, amely a mérleg szóra eszünkbe juthat. Egy henger alakú kis vastomb, abból kivezet egy kábel. Ennyit lát a laikus az elektronikus mérlegekből, no és a hozzá csatlakozó különböző jelátalakító elektronikai berendezéseket. A hagyományosól eltérő szerkezet eltérő alkalmazási lehetőséget biztosít: ha az erőmérőcellát (a vastombot) daruba építik, darumérleg, ha a daru vasöntvényében dolgozik, öntőműmérleg lesz, s a kiöntött fém súlyát méri, ha ömlesztett, kevert anyagot akarunk mérni, tartálmérleget szerkesztenek... Az elv adott, csak a gyakorlati élethez kell alkalmazni.

A kiskörei vízlépcső betonkolossza öt éve készült el. Kevesen tudják, hogy a vásárhelyiek mérlegkomplexuma nélkül ez aligha lett volna elképzelhető. Szalagmérleg, tartálmérleg, elektronikus vezérlés, adatfeldolgozás, programozás, mindez együtt: a kiskörei építkezést elálató betongyári adagolómérleg, amely óránként 60 tonnás át eresztőképességű volt, s tőle függött a vízlépcsőt alkotó beton pontos összetétele.

Ha lehet a betonkeveréket programozva, automatikusan készíteni, lehet mást is. Így például takarmánykeverőben, vegyipari adagolóberendezésekben, műtrágyagyárakban alkalmazható a METRIPOND elektronikus mérlegrendszerei.

Hős Nagy Dezső sorolja: az összes szocialista országon kívül Peru, Jugoszlávia, Nigéria, Irak, India, Törökország, Brazília szerepel a gyár üzletfelei között, s visszatértenek a malomépületbe települt „kócerájra”, egy adattárral jelzi a megtett utat:

— Az induláskor 50—60 milliós értéket termelt, ma 500 millió forint az 1978. évi tervünk. Reméljük, teljesítjük.

IGRICZI ZSIGMOND

Zenei anyanyelvünk

Nem szeretek énekelni — mondta 10 éves kis barátom, amikor szombat délután betoppant hozzám és éppen süteménykészítés közben talált. Kötényt kötöttem elébe, s munkára fogtam, majd miután sütőbe tettük az első adagot, javasoltam, hogy énekeljenk egyet.

- Nem szeretek! — ismételte morcosan. — Nem szeretek, nem szoktam, az iskolában sem énekelek, azért se! Elég nekem a napi zongoralecke, azt is utálok!
- Pedig énekszó nélkül olyan vagy, mint a néma madár!
- Nem baj. Mesélj inkább.
- Énekeljük együtt!

Igy hát „csöbe húztam” az én néma madaramat. Ugy kinyitott a csőre, hogy már rég tálon állt a sütemény, és még mindig zengett a konyha az énekszótól.

hatású. Mindez Shakespeare igazát bizonyítja: „Mert semmi sincs oly durva, oly kemény, vad, / Hogy meg ne változtatná egy időre / A muzsika.”

Daloskedvű édesanyák, édesapák az igazi alapozók: nem nélkülözheti őket a legjobb iskolai tanítás sem, mert ők adják az életmód, életforma, az otthon példáját. Velük, kezükbe, hangjukba fogóval lép tovább a gyermek a lemezgyűjtés, rádióhallgatás — ha a körülmények engedik, az első hangversenyek — felé. De ez már tudatos zenehallgatás lesz és nem „hátterzene”, erre már odafigyel a család, és a közösség összeforralta. Aki így és itt szereti meg a zenét, aztán már szívesen tanul hangszereket játszeni. A legnagyobb muzsikusok többnyire ilyen házimuzsikás családokban nőttek fel. (A hatalmas Bach-nemzetség, mely mintegy félszáz muzsikust számlált, s így valóságos „zenei céh” volt, minden évben összejött egy megszokott napon s helyen, s a családi találkozókat a közös énekszó avatta ünneppé.)

Furcsa jelenség, hogy a mai gyermekek többnyire csak a beszélt anyanyelvet hozzák hazulról, a zenei anyanyelvet ritkán, holott a mai szülők nemzedéke már Kodály-módszerezellel tanult népdalokon nőtt fel. Hová lett az általad, hová a játékdalok, rigmusok, köszöntők? Gyakorta unatkozó, a gyest bezártságnak érző mai madonnák ajkán elnémulna az ének? Merjük remélni: mégsem. A szülőkorba épp csak belépő nemzedék táncházvonalma dalosabb jövőt sejt. Természetes vonalzó ez a közönség, a népi kultúra, a zenei anyanyelv és a belőle fakadó mozgás utáni vágy hozta létre. A táncházakba járó fiatalok olyan zenei alapozást sajátítanak el, amelyre a további fejlődés épülhet, s ami a legfontosabb; természetes lételemüknek érzik a dallamot, a népi kultúra, a zenei anyanyelv és a belőle fakadó mozgás utáni vágy hozta létre. A táncházakba járó fiatalok olyan zenei alapozást sajátítanak el, amelyre a további fejlődés épülhet, s ami a legfontosabb; természetes lételemüknek érzik a dallamot, a népi kultúra, a zenei anyanyelv és a belőle fakadó mozgás utáni vágy hozta létre. A táncházakba járó fiatalok olyan zenei alapozást sajátítanak el, amelyre a további fejlődés épülhet, s ami a legfontosabb; természetes lételemüknek érzik a dallamot, a népi kultúra, a zenei anyanyelv és a belőle fakadó mozgás utáni vágy hozta létre.

Aki kicsit is ért a zenéhez, tudja: ha egy dallamot transzponálunk, más hangnembe helyezzünk, ugyanaz marad, noha minden hangja megváltozott. Az adott hangokon kívül tehát létezik még egy elem, ami a dallam lényege: ez pedig a hangok közötti viszony. Ez teszi felismerhetővé a dallamot. A családi élet is dallamhoz hasonló (ha el nem némul), amelyben az egyéneket összekötő kapcsolat adja a közösségi élet lényegét, s ha ezt átveszik az egymást követő nemzedékek, a dallam, az összetartozás megmarad, ha a hangok (a személyek) változnak is. És megmarad a szépség szerelése, a sajátos hazai kultúra, amely ezt az összetartozást munkálja, miközben az életet megszépíti, s amelynek épp oly lényeges eleme a zenei, mint a beszélt anyanyelv.

BOZÓKY ÉVA

Reklám

Amikor a gyár kidolgozza új termékét, a Butalont, Rachedy, a propagandaosztály vezetője kijelentette:
— Ma már semmire sem megünnepeljük reklám nélkül.
— „Emberek!”, ezzel kell kezdeni a reklámszöveget — mondta Rachedy. — Ez jelzi majd, hogy másképp csináljuk, mint a többi cég, akik elidegenedtek a vásárlótól, és talán nem túlzás, ha azt állítom, önmaguktól is. Jelzi a mi vállalatunk mélyégs humanizmusát, hitét a tömegekben.
— És feltétlenül legyen benne az is, hogy Butalon — sietett hozzátenni Bradányi, a helyettese.

Kernács, az osztály ötletmestere gondterhelten dörszölgötte a homlokát:
— Valami blickfangos szöveg kellene.
— „A Butalon csoda” — valami ilyesmire gondoltál? — csapott le rá Rachedy.
— „A Butalon kicsoda? A Butalon a csoda!”, no, mit szőltok hozzá? — derült fel Kernács.
— De kicsoda valójában a Butalon? — kérdezte Fürj, az osztály legfiatalabb tagja, aki mellesleg marketing szakon végzett a közgazdasági egyetemen.
— Persze, te még akkor nem is voltál a cégnél, nem tudhatod — mondta nyugósen Rachedy.
— És egyébként is eladni vagy megismerni akarjuk a Butalont? — sietett hozzátenni Bradányi.
— Hát ezzel megvolnánk — mondta Bradányi. — Viszont erkölcsi kötelességemnek tartom

bejelenteni, hogy egy-egy jól sikerült reklám kidolgozásáért különjutalom jár az osztály dolgozóinak, amelyet a végzett munka arányában osztunk el.
A szöveget átvitték a Húha Gyorsírdető Vállalat reklámgrafikusához. A grafikus lehunyta a szemét, izlelgette, mormogatta a szöveget. „Emberek! A Butalon kicsoda? A Butalon a csoda!”
— Nem rossz, nem rossz — mondta. — De valami még kellene bele.
Közben arra gondolt: a megrendelő szava szent, nem szabad megbántani, alkotókedvét elsovasztani, mert az a hirdetések számának csökkenésével jár, akkor pedig nincs prémium, sőt, fizetés sincs.
— En nem a toll, hanem a ceruza és a radír embere vagyok — törte meg aztán a csendet —, de hadd szűrjék bele csak egyet-

len mondatocskát: „Emberek! A Butalon kicsoda? A Butalon a csoda!”, most jönne az, hogy „De kicsoda gyártja, kicsoda?”, ide kérdőjelet rajzolnék, mintegy szünetet tartva, s jöhetne, hogy: „A Ruggyantó és Vízöblítőművek Kartácsüzeme”.
— Te jó ég, hogy feldobta ez a néhány szó az egészét! — álméklodott Rachedy. — Nemhárba, profik nélkül nem megy a szeker.
Mindenkori elégedett volt. S ontan kezdtek a szöveget a kirakatokban, a filmhíradó után, a fenyőújságokon, a televízióban. Egyedül Kreutzer bácsi, a gyár raktárosa kért a szakszervezettől védőruha gyanánt gázmaszkot, mert a raktárban hegyekben rothadó Butalontól munkaidő alatt már többször elvesztette az eszméletét.

MARAFKÓ LÁSZLÓ